

HASAN BÜLENT KAHRAMAN

Yaşanan son gelişmeler ve seçimlerden çıkacak muhtemel sonuç FP ideolojisinin mahiyetini anlamak açısından önemli bir işlev üstlenecektir.

1. Bugün FP ile temsil edilen siyasal kanat, daha önce de belirtildiği üzere, köktendinciliği temel ideolojik gerçeği olarak kullanmaktadır. İslam, bu partinin ideolojik oluşumundan bir motiftir. Bir anlamda da çimento işlevi gören bir kavramdır. 1960'lardan bu yana süregelen bu açılım esas itibariyle taşra burjuvazisinin belli bir kanadının siyasallaştırılması çaba ve sürecine tekabül eder. O nedenle de, İslam'ı, belli kesimleri bir arada tutacak bir bağlayıcı doku olarak kullanır. Çeşitli çözümlenelerde bu siyasetin Kemalist model ve anlayışın farklı bir görüntü içindeki tekrar ve tezahürü olarak nitelendirilişi de aynı değerlendirmenin bir başka ifadesidir. Bu ideoloji esas itibariyle modernist, yerleşik siyasetin tüm ilke

FP ve çözülen ideolojisi

ve kurallarını benimsemiş bir yaklaşımdır.

2. RP-FP hattında toplanmış bulunan kitlenin tamamı için esas meselenin İslam'ın siyasallaştırılması olduğu söylenemez. Taşra burjuvazisinin gelişme arayışlarının dışında, bu siyaseti belli bir güce eriştiren asıl etken Türkiye'deki yerleşik siyasal anlayışın kendisidir: Devletin tekelinde bulunan rantlardan iktidar aracılığıyla pay alma olasılığı. Belli kesimler bu nedenle RP-FP hattında tarihsel bir ittifak gerçekleştirmişlerdir. Bunun başarısız olduğu da söylenemez. Türkiye'deki siyasal yapının çözümlenmesinde çok sık kullanılan 'çevre' olgusunun yeni bir kisveyle kendisini duyumsatmasıdır bu ittifak. O nedenle başarılı olmuşlar 'merkez' tarafından da 'tedip' edilmiştir.

3. Tam da bu 'ittifak' anlayışı nedeniyle daha önce bu siyasette uzlaşmış olan kesimler, parti çizgisinin nispeten şahinleşmesiyle birlikte derhal geriye çekilmeye başlamıştır. O çevreler yeniden klasik zeminlere, özellikle DYP'ye doğru kaymaktadır. Hele işin içine sermaye kavramının girdiği bir süreçte devletle/orduyla çatışmak bu kesimlerin benimseyeceği bir tavır olamazdı; olmamıştır da.

4. Bu üç ilkedен çıkacak iki sonuç vardır. İlki öyle anlaşılıyor ki, FP'de, Erbakan sonrasındaki ayrışma 'güvercinler' lehine sonuçlanmıştı. Bundan sonraki ayrışmalar Erbakan ve yandaşlarının derin bir tasfiyesiyle sonuçlanacaktır. Türkiye'de öteki siyasi oluşumların başına gelen parçalanma gerçeği bu defa ve ilk kez bu partide de yaşanacaktır. Tarihsel koalisyon öylelikle de bir daha bozulacaktır. İkincisi, Türk siyasetinin bir önceki seçimde RP başarısını hazırlayan genel niteliğidir. Burada üstünde düşünülmesi gereken birden çok unsur vardır. Fakat onların içinde bir tanesi ötekilerden daha önemlidir: Taşra burjuvazisinin bu derecede boşlanması, özellikle modernizm bağlamında ne ifade etmektedir? Belki, ANAP ve 1980'ler söz konusu olduğunda bunu anlamak mümkündür. Bilhassa kentleşme ve büyük sermaye kavramları bu gelişmeyi daha da iyi belirleyebilir. Ama, DYP ve öteki partiler söz konusu olduğunda bu bağlam yetersizleşmektedir. Siyasetin bundan sonrasını geniş ölçüde bu soruya verilecek cevap saptayacaktır. Çünkü o cevap aslında 'apolitik' bir siyasetin gerçeğini yeniden tartışmaya imkân verecektir.